

Карел Чапек

За Лъже-лот
или патриотизма

И дойдоха двамата ангели в Содом вечерта, когато Лот седеше при содомските порти. Като ги видя,

Лот стана да ги посрещне, поклони се с лице до̀земи.

И рече: господари мои! Отбийте се в дома на вашия раб, пренощувайте и умийте нозете си и като станете

утре заран, ще продължите пътя си. Но те отговориха: не, ние ще ношуваме на улицата.

Но той настойно ги придумваше; и те тръгнаха след него и дойдоха у дома му. Той ги нагости и им опече

пресни пити, и те ядоха.

Тогава ония мъже рекоха на Лота: кого другико имаш още тука? Било зет, било твои синове или твои дъщери,

и който и да е твой в града – всички изведи от това място, защото ние ще съсипем това място;

голям поплак има против жителите му пред Господа и Господ ни прати да го погубим.

Когато чу това, Лот се слиса и рече:

– А защо аз трябва да напусна това място?

След което те му казаха:

– Защото Господ не иска да погубва праведния. Лот мълча дълго и накрая рече:

– Моля ви, ангели, позволете ми да се оттегля и да кажа на зетьовете и дъщерите си да се приготвят за път.

Отговориха му:

– Стори така.

Тогава Лот излезе, хукна по улиците на града и завика към всички хора:

– Станете, та излезте от това място, защото Господ ще съсипе тоя град.

Но струваше им се, че се шегува. Лот се върна в къщи, но не си легна, а прекара в размисъл цялата нощ.

Щом пукна зора, ангелите подканяха Лота да бърза и му казаха:

– Стани, вземи жена си и двете си дъщери, които са при тебе, за да не погинеш поради беззаконието на града.

– Никъде няма да отида – рече Лот. – Простете ми, но аз не мога да напусна града. Цяла нощ съм мислил за това. Не мога да напусна града, защото и аз съм един от содомяните.

– Ти си праведен – възразиха ангелите, – а те са несправедни, делата им вопият към Господа и са го разгневили. Какво общо имаш ти с тях?

– Не знам – рече Лот. – И за това мислих, какво общо имам аз съсъщност с тях; цял живот съм обвинявал съгражданите си и съм ги съдил така строго, че сега изпитвам ужас, като си припомня за това: защото ще загинат. И когато отидох в града Сегор, струваше ми се, че гражданите му са по-добри от содомяните.

– Стани – рекоха ангелите, – ще отидеш в град Сегор; тъй като той ще бъде пощаден.

– Какво е за мене Сегор? – отговори Лот. – Има един праведен мъж там: колчем съм говорил с него, винаги е обвинявал съгражданите си, а аз хулах содомяните заради простъпките им, но сега не мога да напусна града. Моля ви, оставете ме.

И рече ангелът, като се обърна към него:

– Господ нареди да погубим содомяните.

– Да бъде волята му – тихо рече Лот. – Прекарах в размисъл цяла нощ; и си припомних толкова неща, че се разплаках. Чували ли сте някога содомяните да пеят? Не, вие изобщо не ги познавате, иначе не

бихте дошли така. Когато девойките вървят по улицата, полюшват бедра и си тананикат песен; и се смеят весело, когато вадят вода с ведрата си. Няма по-чиста водица от водата в содомските кладенци; и никой език не е по-благозвучен от нашия. Проговори ли дете, аз го разбирам, сякаш е мое; а когато си играе, това са игрите, които съм играл и аз като малък. Когато заплачех, мама ме утешаваше със содомската си реч. Господи – възкликна Лот, – като че ли е било вчера!

– Грешни са содомяните – рече вторият ангел строго – и затова...

– Грешни са, знам аз – прекъсна го Лот нетърпеливо. – А виждали ли сте поне нашите занаятчии? Като ги гледа човек да работят, сякаш игра играят; а когато изработят стомничка или изтъкат платънце, сърцето ти се разтупва от радост, толкова хубави са станали. Тези хора са такива майстори, че по цял ден можеш да ги гледаш в ръцете; а като ги видиш да вършат най-лоши неща, боли те повече, отколкото ако ги бяха вършили люде от Сегор. Мъка ти е, сякаш и ти сам имаш дял в тяхната вина. Каква полза от моята праведност, като съм содомянин? Когато съдите Содом, вие съдите мене. Аз не съм праведен. Аз съм като тях. Няма да мръдна оттук.

– Ще погинеш с тях – рече ангелът мрачен.

– Може би; ала преди това ще направя опит да ги спася. Не зная какво ще сторя; но до последния миг ще зная, че трябва да им помогна. Нима мога току-така да си отида? Противореча на Господа и затова няма да ме изслуша. Но ако ми дадеше три години време или три дни, или поне три часа! Какво са за него трите часа? Ако вчера ми беше наредил: напусни средата им, тъй като не са праведни, щях да му кажа: потърпи малко, ще опитам да поговоря с едни други; аз съм ги съдил, вместо да отида сред тях. Но как мога да ги напусна сега, когато трябва да бъдат погубени? Нима не съм виновен и аз самият, че работата стигна дотам? Аз не искам да умирам. Но за мене е нужно и те да останат живи. Ще остана.

– Няма да спасиш Содом.

– Зная; нима мога да сторя нещо? Ала ще опитам, и аз още не знам какво; зная само, че трябва да бъда с тях. Защото през целия си живот съм ги съдил така строго, както никого друго; защото съм носил с тях най-тежкото бреме: техните грешки. Господи, аз дори не съм в състояние да кажа какво са те за мене; мога само да го покажа, като остана с тях.

– Твои съграждани – рече ангелът – са тези, които са праведни и върват в същия Бог, в който и ти; грешниците пък, безбожниците и

идолопоклонниците, не са твои съграждани.

– Как да не са, когато са содомяни? Вие не можете да разберете това, защото не познавате гласа на плътта и пръстта. Какво е това Содом? Казвате, че това е град на притворството. Ала когато содомяните воюват, те не се борят за своите притворства, а за нещо по-добро, което е било или ще бъде; тогава и най-лошият може да падне заради всички. Содом, това сме ние всичките; и ако имам някаква заслуга пред Господа, нека я припише на Содом, а не на мене. Защо говоря още аз? Кажете на Господа: Лот, твоят служител, ще застане пред содомските мъже и ще ги брани против тебе, все едно че си негов враг.

– Спри – извика ангелът, – страшен е грехът ти; ала Господ не те е чул. Пригответи се и излез от този град: спаси поне жена си и двете си дъщери, които имаш.

Тогавя Лот заплака:

– Да, трябва да ги спася, имате право. Водете ме, моля.

И понеже той се бавеше, ангелите по господня милост към него взеха за ръка него, жена му и двете му дъщери и го изведоха, та го оставиха въвн от града. Когато го извеждаха, Лот се молеше, говорейки:

– Всичко, което ми е дал животът, дал ми го е чрез твоите ръце; моята плът е от твоята пръст, животът е вложил в устата ми думи, които са думи на твоите мъже и жени; и ето затова аз ги целувах с всяка своя дума, дори и когато ги хулах.

Виждам те, дори и когато затворя очите си, тъй като ти се намираш по-дълбоко от моите очи; в мене ти си така, както аз съм бил в тебе.

Ръцете ми изпълняват твоите привички, без да знаят за това; и ако бих бил в пустиня, нозете ми ще вървят по посоката на твоите улици.

Содом, Содом, не си ли ти най-красивият от всички градове? И ако погледът ми зърне едно-едничко прозорче, заслонено с платно на черти, аз ще го позная: содомско е това прозорче.

Аз съм като кучето, което извеждат от дома на господаря му; провесило муцуната си в самата прах, за да не вижда; дори и тогава то все още различава дъха на вещите, които познава.

Вявах в Бога и закона му; в тебе не съм вярвал, но ти съществуващ; а другите страни са като сянката, през която минавам, без да мога да се опра о стена или о дърво; като сянка са.

Ти обаче съществуващ, както не съществува нищо друго; и всичко, което съществува, съществува само чрез сравнението с тебе. Виждам ли те, виждам само тебе, а виждам ли нещо друго, виждам го само чрез сравнението с тебе.

Вярвах в Бога, защото ми се струваше, че е содомски Бог; без Содом няма и Бог.

О градски порти, содомски порти, накъде ме водите, накъде съм тръгнал аз из това пусто пространство? Вдигам крак и не зная къде ще стъпя. Защото няма почва под мене: и стоя на това място, а сякаш не стоя. Вървете, щерки мои, оставете ме, не мога да продължа по-нататък.

И го изведоха, та го оставиха вън от града. А когато го изведоха навън, един от тях рече:

– Спасявай душата си; не поглеждай назад и нийде не се спирай в тая околност; спасявай се в планината, за да не погинеш.

Слънцето изгря над земята, когато казаха това. И господ изля от небето огън и жупел върху Содом и Гомора.

Тогава Лот се озърна и се втурна назад към града.

– Какво вършиш, окаяни? – викаха подир него ангелите.

– Отивам да помагам на содомяните – отвърна Лот и влезе в града.

КРАЙ

© 1932 Карел Чапек
© 1968 Светомир Иванчев, превод от чешки

Karel Čapek
, 1932

Сканиране, разпознаване и редакция: К. Ч.

Издание:

Карел Чапек. Книга апокрифи. Разкази
Издавателство „Народна младеж“, София, 1968
Редактор на издателството Вера Филипова
Художник Иван Кирков
Художествен редактор Иван Стоилов
Технически редактор Лазар Христов
Коректор Мери Керанкова

Karel Čapek. Kniha apokryfů
Vydání 4
Československý spisovatel. Praha, 1964

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10647>]